

PRAXIS

VÁCZI PÉTER

Nagykamarai döntés a Karácsony és társai v. Magyarország ügyben

A tagállami szuverenitásra és autonómiára a felelősség alóli mentesülésük érdekében évszázadok óta előszeretettel hivatkoznak az államfők és kormányfők, és különösen népszerű ez napjainkban, legyen szó az Európa Tanácsról, az Európai Unióról vagy más nemzetközi szervezetről. Vajon meddig terjedhet a tagállami autonómia, mit tehet meg egy nemzeti parlament és mit nem? Milyen követelményeket fogalmazhat meg az Emberi Jogok Európai Bírósága egy hagyományosan szuverén jogterület, a parlamenti fegyelmi jog esetében? E kérdésekre is választ ad a strasbourgi fórum Nagykamerájának Karácsony és társai ügyben hozott ítélete.

1. Előszó

A tagállami szuverenitásra és autonómiára a felelősség alóli mentesülésük érdekében évszázadok óta előszeretettel hivatkoznak az államfők és kormányfők, és különösen népszerű ez napjainkban, legyen szó az Európa Tanácsról, az Európai Unióról vagy más nemzetközi szervezetről. Ennek legmarkánsabb terepe egy demokratikus országban az országgyűlés, hiszen mint tudjuk: „A Parlament bármit megtehet, csak nőből nem csinálhat férfit, vagy férfiból nőt.”¹

Vajon meddig terjedhet a tagállami autonómia, mit tehet meg egy nemzeti parlament és mit nem? Milyen követelményeket fogalmazhat meg az Emberi Jogok Európai Bírósága egy hagyományosan szuverén jogterület, a parlamenti fegyelmi jog esetében? E kérdésekre is választ ad a strasbourgi fórum Nagykamerájának Karácsony és társai ügyben hozott ítélete.

¹ Jean Louis De Lolme. Hivatkozik rá: ERDŐS Csaba: *Parlamenti autonómia* (Budapest: Gondolat 2016) 13.

2. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának döntése a Karácsony-ügyben²

2.1 A tényállás

Az ügy két kérelemből ered, melyeket a Bíróság egyesítve tárgyalt.³ A kérelmezők, akik a Magyar Országgyűlés képviselői, azt sérelmezték, hogy az Országgyűlésben tanúsított viselkedésük miatt velük szemben kiszabott büntetéssel egyrésztől sérült a szólásszabadságuk, mellyel megvalósult az Emberi Jogok Európai Egyezménye 10. cikkének sérelme, másrésztől pedig sérült az Egyezmény 13. cikke, mivel nem állt rendelkezésükre jogorvoslat a vitatott döntések megtámadására.

A tényállás szerint az Országgyűlés 2013. április 30-ai ülésén egy kormánypárti felszólalás közben a kérelmezők közül ketten, Karácsony Gergely és Szilágyi Péter egy nagyméretű plakátot vittek a terem közepére, amin a Fidesz logójára a „Loptok, Csaltok, Hazudtok” feliratot írták. 2013. május 21-én két másik képviselő, Szabó Rebeka és Dorosz Dávid tiltakoztak molinóval egy törvénymódosítás ellen, melyen az állt, hogy „Itt nemzeti dohánymaffia működik”. 2013. június 21-én pedig Osztolján Ágnes, Szél Bernadett és Lengyel Szilvia ugyanezen törvény elfogadását zavarták meg transzparencs és megafonnal. Az üléseket vezető házelnök valamennyi esetben a parlament rendjének súlyos megsértéseként értékelte a történeteket, és pénzbírságot szabott ki a képviselőkkel szemben.

A kérelmek elbírálására a Bíróság Második Kamaráját jelölték ki, mely 2014. szeptember 16-án hozott döntésében egyhangúan elfogadhatónak nyilvánította a kérelmeknek az Egyezmény 10. és 13. cikkeire vonatkozó részeit, és egyhangúan megállapította, hogy a Magyar Állam megsértette az Egyezmény 10. és 13. cikkeit. Döntésében a Kamara kifejtette, hogy a kérelmezőket véleménynyilvánításuk miatt bírságolták meg, mely eszköz a 10. cikk által védett jogaikba való beavatkozást jelentett. A felek nem értettek egyet abban, hogy a beavatkozás „jog által előírt” volt-e vagy sem, a Kamara szerint azonban ebben a kérdésben nem feltétlenül kellett döntenie. A Kamara elfogadta, hogy a tárgybéli beavatkozás mások jogai védelmének, illetve a rend megőrzésének törvényes célját követte. A beavatkozás arányosságát tekintve a Kamara az ügyet négy aspektusból vizsgálta: *a)* a beszéd természete; *b)* a kifogásolt kifejezés hatása az Országgyűlés rendjére és tekintélyére; *c)* az alkalmazott eljárás; és *d)* a kiszabott szankció. A döntés értelmében a politikai véleménynyilvánítást érintő beavatkozásnak nem volt indoka, mivel Országgyűlés rendje és tekintélye nem forgott számot-

² A döntés teljes szövege megtalálható a Bíróság honlapján: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-162831>.

³ 42461/13 és 44357/13 számú kérelmek.

tevő veszélyben, nem bizonyosodott be továbbá, hogy az adott ügyben ezen érdekek nagyobb súllyal estek volna latba az egyik oldalon, mint a szólásszabadság a másik oldalon. A szankciókat a kevésbé erőteljes eszközök – mint figyelmeztetés vagy rendreutasítás – figyelembe vétele nélkül alkalmazták. Ezen felül az alkalmazott szankciók miatt a beavatkozásnak visszatartó hatása volt a parlamenti ellenzékre nézve, egy olyan eljárásban, amelyben az eljárási garanciák elégtelenek voltak. Éppen ezért a beavatkozás nem tekinthető „szükségességnek egy demokratikus társadalomban”.⁴

Magyarország Kormánya a döntéssel nem értett egyet, ezért 2014 decemberében kérelmezte az ügy Nagykamara elé terjesztését.

2.2 A Kormány előzetes kifogása

A Kormány előzetes kifogásában hivatkozott arra, hogy a kérelmezők nem merítették ki a hazai jogorvoslati lehetőségeiket, holott ezt a Bíróság Eljárási Szabályzata kötelezővé teszi. Álláspontja szerint ezt megtehetnék volna úgy, hogy az országgyűlési törvény vonatkozó szabályaival szemben alkotmányjogi panaszt nyújtanak be. Utaltak arra, hogy az Alkotmánybíróság szerint⁵ az alkotmányjogi panasz elsődleges célja éppen az, hogy védje az egyének alapvető jogait és jogorvoslatot nyújtson azon esetekben, amikor egy törvényi szabályozás ellentétben áll az Alaptörvénnyel. Hivatkozott továbbá az Alkotmánybíróság két másik, hasonló tárgyban hozott határozatára, melyekben a testület először foglalkozott a parlamenti fegyelmi jog kérdéskörével.⁶ A kérelmezők ezzel szemben akként érveltek, hogy a fenti alkotmánybíróági döntések éppen azt állapították meg, hogy a tárgybeli törvényi fegyelmi jogkörök összhangban vannak az Alaptörvénnyel, így esetükben elméleti jogorvoslatot sem nyújthatott volna egy újabb alkotmányjogi panasz a számukra.⁷

A Nagykamara egyetértett a kérelmezőkkel az utóbbi érvelésükben, megállapítva, hogy a 2013-as alkotmánybíróági döntések a jelen ügygel egy időben zajló parlamenti események következtében születtek. A kérdés nyitva maradt, miszerint ezek a döntések precedensként szolgálhattak volna-e a kérelmezők által esetlegesen benyújtott panaszok esetén, azonban kétségtelen, hogy még egy sikeres alkotmányjogi panasz is csupán a jogszabályhely alkotmányellenességének megállapítását eredményezhette volna, de ez alapján nem lett volna jogi lehetőség az egyedi döntések érvénytelenítésére. Az országgyűlési

4 Az elsőfokú döntés értékeléséhez ld. SMUK Péter: „Az Emberi Jogok Európai Bíróságának határozata az Országgyűlés fegyelmi intézkedéseiről. Véleményszabadság és a parlament tekintélyének védelmét szolgáló fegyelmi jogi intézkedések” *Jogesetek Magyarázata (JeMa)* 2015/1. 63–68.

5 3367/2012. (XII. 15.) AB határozat.

6 3206/2013. (XI. 18.) AB határozat és 3207/2013. (XI. 18.) AB határozat.

7 A hivatkozott alkotmánybíróági eseteket részletesen elemzi ERDŐS (1. lj.) 129–130.

törvény ugyanis az idő tájt nem tartalmazott ilyen eljárásjogi lehetőséget, az alkotmányjogi panasz így nem tekinthető a jelen ügyben érdemi jogorvoslatnak. A Kormány kifogását a Bíróság így elutasította.

2.3 Az ügy érdemében való döntés

A kérelmezők elismerték, hogy a beavatkozás formálisan az országgyűlési törvényen nyugodott, azonban rámutattak arra, hogy a szóban forgó időben a releváns rendelkezéseket addig még egyszer sem alkalmazták. A fegyelmi eljárás szabályai ugyanis számottevően módosultak, 2012-ben és 2013 év elején léptek hatályba. A fegyelmi vétség fogalma kiterjesztésre került az „Országgyűlés tekintélyét, rendjét súlyosan sértő magatartás” tanúsítására, mely a kérelmezők szerint határozatlan fogalom. Hangsúlyt kell továbbá fektetni a véleménynyilvánításuk hatékonyságára is. Álláspontjuk szerint némiképpen speciális kommunikációs eszközöket kellett alkalmazniuk, melyek szokatlanok lehettek, de semmiképpen sem támadó jellegűek, károsak vagy veszélyesek, illetve amelyekkel az Országgyűlésben súlyos felfordulást lehetett volna okozni. A tiltakozások politikailag rendkívül megosztó témák kapcsán történtek, akcióik pedig legfeljebb kisebb zavart okoztak az Országgyűlés rendes működésében. Nem fosztották meg a többi képviselőt beszéd- és szavazati joguktól, az ülések jegyzőkönyvei is azt mutatják, hogy a többi képviselő rövid idő után folytathatta felszólalásait. Hangsúlyozták az ellenzék szerepének fontosságát az Országgyűlésben, ahogyan arra korábban már a Velencei Bizottság beszámolója és bírósági döntések is utaltak. Végezetül hivatkoztak arra is, hogy az anyagi büntetések szigorú szankciónak tekintendők olyan politikusokra nézve, akiknek egyetlen jövedelme az Országgyűléstől kapott fizetésük. Az enyhébb szankciók lehetőségére tekintet nélküli azonnali súlyosabb szankcióalkalmazás pedig visszatartó hatású volt.

A Kormány akként érvelt, hogy a tárgybeli kérdést nem önmagában kell vizsgálni, hanem a többi tagállam és közösségi intézmény által alkalmazott hasonló szabályozási elvekre is figyelemmel. Habár a részletszabályokban felfedezhetőek különbségek, a tagállamok fegyelmi szabályai sehol sem tolerálnak olyan képviselői magatartást, ami veszélyt jelent a parlament működésére nézve. Több államban is megtalálhatóak súlyosabb szankciók – mint pl. kizárás az ülésről vagy a képviselői jogok felfüggesztése –, továbbá anyagi természetű jogkövetkezményekkel is találkozhatunk. A Kormány hangsúlyozta, hogy a parlamenti jog területén széles mérlegelési jog illeti meg a tagállamokat, ami az állami szuverenitásból ered, a parlament működése pedig szorosan kapcsolódik a szuverenitás kérdéséhez. Éppen ezért a tagállami parlamentek fegyelmi ügyeibe bármely beavatkozás csak azokra az ügyekre korlátozódhat, ahol ez feltétlenül szükséges. A Kormány véleménye szerint a kérelmezők viselkedése nem a közügyek megvitatását vagy a választók

tájékoztatását szolgálta, továbbá kifejezetten hátráltatta a jogalkotási folyamatot. A kérelmezők extrém magatartása az Országgyűlésbe vetett bizalom aláaknázását eredményezhette volna. A Kormány elismerte, hogy a tárgybéli beavatkozás két jogos célt követett, nevezetesen mások jogainak és a közérdeknek a védelmét. A beavatkozás álláspontja szerint arányos volt, a képviselők magatartása ugyanis súlyosan megzavarta a parlament munkáját a felszólalások és a szavazási eljárás félbeszakításával. A Kormány vitatta, hogy a szankciókat mindenféle előzte figyelmeztetés nélkül alkalmazták volna. Minden egyes esetben az ülést vezető elnök megkérte az érintett képviselőket, hogy hagyják abba tevékenységüket, de hiába, nem voltak hajlandók eltávolítani a plakátokat, még akkor sem, amikor az elnök figyelmeztette őket a jogkövetkezményekre, csak az országgyűlési őrség érkezésekor hagyták abba cselekményüket. A Kormány álláspontja szerint a tárgybéli szankciók nem voltak visszatartó hatásúak, nem akadályozták meg ugyanis a képviselőket véleményük kifejezésében.

A Kormány álláspontját támogatva Csehország és Nagy-Britannia kormányai is beavatkozóként kapcsolódtak be a Nagykamara előtti eljárásba, amely tény jól példázza az ítélet fontosságát: ezen döntés valamennyi tagállam parlamenti fegyelmi joga feletti strasbourgji kontrollt vetítheti előre. A cseh kormány röviden összefoglalta saját nemzeti szabályozását és gyakorlatát – amelyben szintén nincs helye a fegyelmi döntésekkel szembeni jogorvoslatoknak –, a brit kormány azonban részletesen kifejtette jogi álláspontját is. Ennek lényege, hogy a parlamenti fegyelmi jog egyszerre biztosítja a parlamenten belüli szólásszabadságot – amelyet nyilvánvalóan sértene a képviselők felelősségre vonására irányuló bármilyen „külső”, bírósági eljárás – és a fegyelmezett parlamenti döntéshozatalt – hiszen szankciók nélkül a vitát nem lehetne kordában tartani. A brit érvelés szemléletes példát is felvonultat a parlamenti fegyelmi jog „védelmében”: a bírósági tárgyalások szabályozott – és szankciókkal ellátott – folyamata sem sérti a véleménynyilvánítás szabadságát, holott a bíróságokon kívül azok döntései kritizálhatóak, méghozzá akár szimbolikus, támadó és bomlasztó módon, de a tárgyalóteremben ilyen magatartásoknak nincs helyük.

A „harmadik felek” beavatkozása tovább színesítette a Bíróság által egyébként is alkalmazott jogösszehasonlítás eredményeit. A Bíróság az irányadó joganyag bemutatása körében kitért az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének fegyelmi szabályaira, a Velencei Bizottság parlamenti beszédjoggal, ellenzéki jogokkal és a képviselői mentelmi joggal kapcsolatos ajánlásaira, az Európai Parlament fegyelmi jogi rendelkezéseire, továbbá a 47 Európa Tanács-i tagállam közül 44 vonatkozó szabályozását is megvizsgálta.

A Bíróság megállapította, hogy a kérelmezőkkel szemben alkalmazott büntetések az Egyezmény 10. cikkében biztosított véleménynyilvánítási jogukba való beavatkozást jelentettek. Ezt a tényt maguk a felek sem vitatták és a Nagykamara sem látott okot arra, hogy ettől eltérő véleményt fogalmazzon meg. Ennek a beavat-

kozásnak törvény által előírtnak kell lennie, egy vagy több jogos célt kell követnie, valamint szükségesnek kell lennie egy demokratikus társadalomban. A Bíróságnak tehát ezen feltételek meglétét kellett vizsgálnia.

A felek véleménye eltért a tekintetben, hogy a beavatkozás jog által előírt volt-e vagy sem. A Bíróság megismételte, hogy a „jog által előírt” kifejezés nem csupán azt követeli meg, hogy a vitatott eszköznek a belső jogban jogi alapja kell hogy legyen, hanem a szóban forgó jog minőségére is utal, amelynek az érintett személy számára hozzáférhetőnek és hatását tekintve előreláthatónak kell lennie. A belső jogalkotástól megkövetelt szabatosság szintje nagyban függ a kérdéses jog tartalmától, a célzott tárgykörtől, a címzetti kör nagyságától és státuszától. A hivatásos tevékenységet végző személyektől, akik hozzá vannak szokva ahhoz, hogy tevékenységük során nagyfokú óvatossággal kell eljárniuk, ezen az alapon elvárható, hogy különös figyelmet tanúsítsanak az ilyen tevékenységhez kapcsolódó kockázatok felmérése során. Különleges helyzetük miatt a parlamenti képviselőknek általában tisztában kell lenniük a fegyelmi szabályokkal, amelyek a parlament rendes működésének biztosítását célozzák. A kérelmezők a jelen esetben is előre láthatták ezeket. A beavatkozás ebből következően a „jog által előírt” volt.

A felek álláspontja némiképp eltért a tárgybeli beavatkozás célját tekintve, a Bíróság azonban megelégedett azzal, hogy a beavatkozás két törvényes célt követett, nevezetesen a parlamenti munka megzavarásának megakadályozását, valamint a többi képviselő jogainak védelmét.

A kérelmezők véleménye szerint a beavatkozás nem felelt meg a demokratikus társadalomban fennálló szükségesség követelményének, míg a Kormány amellet érvelt, hogy arányos volt a követett jogos célokkal. A Bíróságnak működése során először kellett vizsgálnia az Egyezmény 10. cikkének összhangját egy képviselői kifejezésmód miatt alkalmazott belső jogi fegyelmi eszköz kapcsán. Az ügyben a Bíróság ezért először elemezte a szólásszabadság elvét általánosságban – mely jól kialakított gyakorlattal rendelkezik a Bíróság esetjogában –, valamint speciálisan, a parlamenten belüli véleménynyilvánítási szabadsághoz kapcsolódóan. Korábbi eseteiben a testület folyamatosan hangsúlyozta a szólásszabadság fontosságát a parlamenti képviselők esetében, ami kiváltképp politikai beszéd.⁸ A parlament falai között elmondott beszédek vitán kívül fokozott védelmi szintet kell hogy élvezzenek, hiszen egy demokratikus társadalomban alapvető fontosságúak. Ugyanakkor nem abszolút természetűek, a tagállamok meghatározott korlátozásoknak vagy szankcióknak vethetik alá, az Egyezménynek történő megfeleléség kérdésében azonban a Bíróság mondhatja ki a végső szót. A parlamenteknek jogukban áll reagálniuk, ha tagjai a normál működést zavaró magatartást tanúsítanak, a Velencei

⁸ Ld. Castells v. Spain, Piermont v. France. Részletesen ld. VACZI Péter: „A képviselői szólásszabadság határai” in SZENTE Zoltán (szerk.): *Applicatio est vita regulae. Nemzetközi jogesetek a parlamenti jog köréből* (Győr: Universitas-Győr 2013).

Bizottság jelentése szerint is a legtöbb nemzeti parlamentben a tagokkal szemben kiszabhatók belső fegyelmi szankciók. Ebben az összefüggésben lényeges különbséget tenni egyrészt a parlamenti beszéd lényege, másrészt pedig az idő, a helyszín és a mód között, amikor, ahol és ahogyan a beszéd elhangzik.

Az Országgyűlés belső működését érintő szabályok a parlamenti autonómia alkotmányos elvének megnyilvánulásai, melyek a tagállamok szabad mozgásterét képezik, ez a szabadság azonban számos tényezőtől függ. Ahogyan a Bíróság ítéletében már korábban is utalt rá, az összehasonlító joganyag alapján megállapítható, hogy a legtöbb, sőt, szinte valamennyi tagállamban találhatóak a parlamenti jogot megsértő képviselőkkel szembeni fegyelmi szabályok, továbbá az Európai Parlamentben és az Európa Parlamentben is léteznek ilyenek. A sértőnek ítélt beszéd vagy viselkedés szankcionálása – habár nagyon lényeges – azonban nem lehet teljesen szabad. Összhangban kell lennie a „hatékony politikai demokrácia” és a „jogállamiság” elveivel, melyekre az Egyezmény Preambuluma is utal. A demokrácia nem pusztán azt jelenti, hogy a többségi nézet mindig győzedelmeskedik. Olyan egyensúlyt kell teremteni, mely biztosítja a kisebbséget alkotó személyekkel kapcsolatos tisztességes és megfelelő elbánást, valamint elkerüli a domináns pozícióval való visszaélést. A Bíróság külön figyelmet szentel a parlamenti ellenzéknek a többségtől való védelmére.

A szükségesség elve egy sürgős társadalmi szükség meglétét jelenti. A jelen esetben a Bíróság szerint kétségtelenül szükséges volt reagálni a kérelmezők viselkedésére az Országgyűlésben, ami a parlamenti autonómia körébe esett. A Bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a tárgybéli beavatkozás arányos volt-e a követett jogos célokkal, valamint hogy megfelelő volt-e. Esetünkben a plakátok, molinók és megafon használata nem egy szokványos módja volt a nézetek kifejezésének, és zavarta a parlament munkáját. A szankciók a rend megőrzését és a többi képviselő jogainak védelmét célozták, azonban – különösen eljárási szempontból – tekintettel kellett lenniük az arányosság elvére. Az alkalmazott szankciónak ugyanis a fegyelmi jogsértés súlyosságához kell igazodnia. Az utólagos szankciók esetében pedig minimum olyan eljárási garanciák szükségesek, mint az érintett személy meghallgatása az ügyben, mielőtt a szankció kiszabásra kerülne. Az utólagos szankciót tartalmazó döntésnek továbbá alapvető indokolást kell magában foglalnia, ami nem csupán biztosítja az érintett képviselő számára, hogy megértse az intézkedés igazolását, de egyfajta közösségi vizsgálatot – „társadalmi ellenőrzést” – is lehetővé tesz. A kérdéses időben a belső jog nem biztosított az érintett képviselők számára lehetőséget arra, hogy – például meghallgatásuk révén – részt vegyenek az eljárásban. Az eljárás nem nyújtott procedurális garanciákat a kérelmezők számára. A döntések nem tartalmaztak indokolást, hogy a kérelmezők magatartását miért tekintették a parlament rendjét súlyosan sértőnek. Ilyen tartalmú szabályok az országgyűlési törvény módosítása révén később már bekerültek a fegyelmi eljárásba, ez azonban a jelen ügyben nem érintette a kérelmezők jogi helyzetét. A Bíróság

így megállapította, hogy az ügy körülményei alapján a kérelmezők szólásszabadságába történt beavatkozás nem volt arányban a célzott jogos célokkal, mivel nem kísérték megfelelő eljárási garanciák. A beavatkozás ezért nem tekinthető szükségesnek egy demokratikus társadalomban, és ennek megfelelően ezen az alapon az Egyezmény 10. cikkének sérelme állapítható meg.

A kérelmezők hivatkoztak továbbá az Egyezmény 13. cikkének sérelmére is, mivel nem állt rendelkezésükre hazai jogorvoslat a kiszabott fegyelmi büntetésekkel szemben. A Bíróság, mivel a fentiek szerint már megállapította az Egyezmény 10. cikkének sérelmét, különös tekintettel az egyezményértéti fenti indoklására, nem tartotta szükségesnek, hogy a panaszosok kérelmét külön a 13. cikk alapján is megvizsgálja a 10. cikkel összefüggésben.

Az igazságos elégtétel körében a Bíróság a jogsértés megállapítását önmagában elegendő elégtételnek tartotta a kérelmezők által elszenvedett nemvagyoni kár tekintetében, ezért csupán vagyoni kártérítést ítelt meg a kérelmezőkkel szemben az alapügyben kiszabott pénzbüntetések összegszerűségében, továbbá 12.000 Euro összeget a költségek és kiadások fedezésére.

3. Utószó

A döntés kiemelkedő jelentőségű több tekintetben is. A tagállamoknak a parlamenti jogban meglévő széles mozgástere tiszteletben tartása mellett a Bíróság beavatkozott egy nemzeti parlament működésébe, hogy beleszóljon az ülést vezető elnök fegyelmi jogkörébe. Lényeges, hogy az ellenzéki képviselők így médiafigyelmet kaphatnak a nem szokványos kifejezőmódok megengedése által, mivel a 10. cikk védelme nem csupán a hagyományos, engedélyezett megnyilvánulási formákra terjed ki. Ezen túlmenően továbbá a Bíróság külön hangsúlyt fektetett a fegyelmi jogkör gyakorlásának eljárási oldalára, meghatározott eljárási garanciák (pl. meghallgatáshoz való jog, indoklási kötelezettség) hiánya ugyanis önmagában már egyezményértést valósíthat meg.⁹ Hozzá kell tenni ugyanakkor, hogy egy számottevő kormánypárti többség esetén a meghallgatáshoz való jog gyakorlása esetén is erősen kérdéses, hogy a kimenetét tekintve más döntés születne egy ilyen típusú fegyelmi ügyben, a Bíróságnak tehát azon álláspontja, mely szerint az eljárási garanciákra kell inkább fókuszálni a szükségesség követelménye helyett, vitatható.¹⁰

A Bíróság döntése újszerűnek mondható az Egyezmény 10. cikkének jogelméleti értelmezése tekintetében is. A testület ezzel ugyanis a parlamenti képviselők szó-

9 Hugh TOMLINSON: „Case Law, Strasbourg: Karácsony and Szél v. Hungary, sanctions on protesting parliamentarians breached Article 10.” <https://inform.wordpress.com/2014/09/23/case-law-strasbourg-karacsony-v-hungary-and-szel-v-hungary-speakers-sanctions-on-protesting-parliamentarians-breached-article-10-hugh-tomlinson-qc/>.

10 Ld. <https://globalfreedomofexpression.columbia.edu/cases/karacsony-others-v-hungary/>.

lásszabadságát és ehhez kapcsolódó jogorvoslati jogát az Egyezmény által védett véleménynyilvánítási szabadság körébe vonta, mellyel mindenkit megillető emberi jogokként fogalmazta meg azokat. Nem különböztette meg kellőképpen a véleménynyilvánítás univerzális szabadságát a speciális jogviszonyból eredő képviselői jogosultságtól (beszédjog), mellyel azt kockáztathatja a jövőre nézve, hogy „az alapjogok korlátozásának standardjai elkerülhetetlenül és jelentősen erodálódhatnak”.¹¹

Kulcsszavak: EJEE 10. cikk, Emberi Jogok Európai Bírósága, országgyűlési autonómia, parlamenti fegyelmi jog, véleménynyilvánítás szabadsága

Váczai Péter egyetemi docens • Széchenyi István Egyetem DF ÁJK • vaczip@vui.hu

11 SZENTE Zoltán: „Emberi jogok-e a parlamenti képviselői jogok? A képviselői szólásszabadság alkotmányjogi jellegéről” *Állam- és Jogtudomány* 2015/2. 84.